

การศึกษาเปรียบเทียบคำลักษณนามรวมหมู่ในภาษาจีน กลางกับคำลักษณะเดียวกันในภาษาไทย: กรณีศึกษาคำ ลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ (กำ)

พรสมสรวง สัจจาอัครมนตรี¹

บทคัดย่อ

“คำลักษณนาม คือคำนามที่ทำหน้าที่ประกอบนามอื่น เพื่อแสดงรูปลักษณะ ขนาดหรือประมาณของนามนั้นให้ชัดเจนยิ่งขึ้น” (กำชัย ทองหล่อ, 2554: 197) ภาษาจีนและภาษาไทยต่างเป็นภาษาที่มีการใช้คำลักษณนาม สำหรับผู้ที่เรียนภาษาที่มีการใช้คำลักษณนาม หากเรียนรู้คำนามที่ใช้ร่วมกับคำลักษณนามนั้น ๆ ควบคู่กันไป ก็จะเป็นผลดีต่อผู้เรียน ทำให้สามารถใช้ภาษานั้น ๆ ได้อย่างถูกต้องและใกล้เคียงเจ้าของภาษา บทความนี้มุ่งศึกษาเปรียบเทียบคำลักษณนามรวมหมู่ในภาษาจีนกลางกับคำลักษณะเดียวกันในภาษาไทย โดยยกคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ เป็นกรณีศึกษา โดยใช้ทฤษฎีต้นแบบ ตามแนวทางภาษาศาสตร์ปริชาน เป็นองค์ประกอบในการวิจัย ผลการศึกษาพบว่า คำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ในภาษาจีนกลาง สามารถใช้ร่วมกับคำนามได้หลายประเภท ได้แก่ 1) สิ่งที่มีมือหนึ่งสามารถหยิบขึ้นมาได้ 2) สิ่งที่เป็นของเหลว 3) สิ่งที่เป็นนามธรรม ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับคำลักษณะเดียวกันในภาษาไทยแล้ว พบว่าคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ในภาษาจีนกลาง สามารถเทียบได้กับคำว่า “กำ” ในภาษาไทย เมื่อใช้

¹ นิสิตหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กับสิ่งของที่สามารถหยิบมาไว้ในกำมือได้ ทั้งสิ่งที่เป็นเมล็ด สิ่งที่เป็น
ผง และสิ่งที่มีลักษณะยาว นอกจากนี้ยังสามารถเทียบได้กับคำอื่นที่
แสดงความหมายว่ามีปริมาณมาก เช่น คำว่า “ปุณ” “เต็ม” เป็นต้น
ขึ้นอยู่กับบริบทภาษา หรือในบางบริบทอาจไม่ถอดความเป็นคำใดเลย
คำสำคัญ ศึกษาเปรียบเทียบภาษาจีน-ไทย คำลักษณนามรวมหมู่
“把” bǎ คำลักษณนาม “กำ” ฤษฏีต้นแบบ

1. บทนำ

การใช้ชีวิตในสังคมมนุษย์นั้น การที่คนเราจะรับรู้หรือเข้าใจ
ความหมายของสิ่งต่างๆ รวมถึงสิ่งที่คนคนหนึ่ง ต้องการสื่อสารให้เรา
รับทราบ จะต้องมีส่วนกลางที่ช่วยให้ความต้องการนั้นบรรลุผล ซึ่ง
ตัวกลางสำคัญนั้น คือ ภาษาที่เราใช้สื่อสารระหว่างกัน กำชัย ทองหล่อ
(2554:1) อธิบายความหมายของภาษาไว้ว่า ภาษา คือ “เครื่องสื่อ
ความหมายระหว่างมนุษย์ ให้สามารถกำหนดรู้ความประสงค์ของกัน
และกันได้ โดยมีระเบียบคำหรือจังหวะเสียงเป็นเครื่องกำหนด”
ภาษาจีนและภาษาไทยต่างเป็นภาษาที่มีการใช้คำลักษณนาม แต่ทั้ง
สองภาษาก็มีเอกลักษณ์ของภาษานั้นๆ อยู่ คำนามต่างๆ มักมีคำลักษณ
นามที่ใช้คู่กัน ซึ่งการใช้คำลักษณนามของทั้งสองภาษาอาจมีความ
แตกต่างกัน สำหรับผู้ที่เรียนภาษาที่มีคำลักษณนาม หากเรียนรู้คำ
ลักษณนามที่ใช้คู่กับคำนามนั้นควบคู่กันไปด้วย ก็จะเป็นผลดีต่อผู้ที่
เรียน ทำให้สามารถใช้ภาษานั้นๆ ได้ถูกต้องและใกล้เคียงเจ้าของภาษา

จากการค้นคว้าข้อมูลเอกสารงานวิจัยต่างๆ พบว่า ใน
ภาษาจีนและภาษาไทย มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคำลักษณนามในแต่
ละภาษาอยู่บ้าง แต่ยังมีน้อยอยู่ และยังไม่มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคำ
ลักษณนามประเภทใดๆ อย่างเจาะจง ทั้งนี้คำลักษณนามรวมหมู่ เป็น

คำลักษณนามที่พบได้ทั้งในภาษาจีนและภาษาไทย และยังไม่มีผู้ใดศึกษาไว้ ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาเรื่องนี้ เพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนภาษาจีนชาวไทย และผู้ที่สนใจศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับคำลักษณนามในภาษาจีนและภาษาไทย สำหรับบทความนี้จะยกคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ เป็นกรณีศึกษา เนื่องจากคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ในภาษาจีนกลาง เป็นคำลักษณนามคำหนึ่งที่สามารถใช้ร่วมกับคำนามหลายประเภท เมื่อนำ “把” bǎ เทียบกับภาษาไทยแล้วอาจทำให้เห็นความเหมือน และความแตกต่างระหว่างคำลักษณนามรวมหมู่ในภาษาจีนกลางกับคำภาษาไทยในลักษณะเดียวกันได้

2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้ทฤษฎีต้นแบบตามแนวทางภาษาศาสตร์ปริชาน เป็นแนวทางในการวิจัย คำว่า “ปริชาน” (cognition) เฮย์ และฮอลโลเวย์ (Hey and Holloway, 2015: 280) ให้คำจำกัดความว่า หมายถึง กระบวนการการรับรู้ ความเข้าใจที่เกิดขึ้นและพัฒนาขึ้นภายในจิต แต่ทศนีย์ เมฆถาวรวัฒนา (2553: 153) มองว่า “ปริชาน คือ การคิดอย่างเป็นระบบและมีเหตุผล รวมทั้งความรู้ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการสร้างมโนทัศน์ของผู้พูด” ภาษาศาสตร์ปริชานเป็นแนวคิดที่เชื่อว่าภาษากับระบบความคิดของมนุษย์มีความสัมพันธ์กัน มนุษย์ใช้ภาษา (อยู่ในรูปของเสียง ตัวอักษร หรือสัญลักษณ์กับความหมาย) ในการสื่อสารความคิดหรือสิ่งที่อยู่ในใจออกมา ภาพหรือสิ่งที่เกิดขึ้นในจิตมนุษย์ คือ มโนทัศน์ นั้นเกิดจากการรับรู้ภาษา ภาษาเป็นสิ่งที่มีความจำกััด ในขณะที่ความคิดของมนุษย์นั้นไม่จำกััด ดังนั้นภาษาจึงเป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่งในการสร้าง มโนทัศน์ ไม่ใช่ทั้งหมดของความคิดมนุษย์ (วิโรจน์ อรุณมานะกุล, 2556: 280-281)

ทฤษฎีที่นำมาปรับใช้ในงานวิจัยนี้ คือ ทฤษฎีต้นแบบ เป็นทฤษฎีหนึ่งในภาษาศาสตร์ปริชาน มีสาระสำคัญดังนี้

ทฤษฎีต้นแบบเป็นทฤษฎีที่พัฒนามาจากทฤษฎีการจำแนกประเภทแบบดั้งเดิม โดยแนวคิดดั้งเดิมนั้นเกิดขึ้นตั้งแต่สมัยอริสโตเติล เป็นทฤษฎีที่มองว่าประเภทเกิดจากมีคุณสมบัติร่วมกัน การที่จะนับสิ่งใดเป็นสมาชิกในประเภทได้ สิ่งนั้นต้องมีคุณสมบัติในการเป็นสมาชิกในประเภทครบถ้วนทุกประการ ประเภทจะมีขอบเขตที่ชัดเจน (王寅, 2010:98) แต่ทฤษฎีต้นแบบที่พัฒนาขึ้นมานั้นมีความเห็นที่ต่างออกไป โดยเอลินอร์ รอส (Eleanor Rosch) (王寅, 2010:113) หนึ่งในนักภาษาศาสตร์ที่เสนอแนวคิดนี้เชื่อว่าสมาชิกแต่ละตัวในประเภทมีสถานะไม่เท่าเทียมกัน สมาชิกที่มีคุณสมบัติของกลุ่มมากที่สุด นับว่าเป็นสมาชิกต้นแบบของประเภท โดยสิ่งที่เป็นสมาชิกต้นแบบของประเภทนั้นมักเป็นสิ่งที่ง่ายต่อความเข้าใจ เป็นสิ่งที่เข้ามาในความคิดของมนุษย์เป็นลำดับต้นๆ เมื่อกล่าวถึงประเภทนั้นๆ มีลักษณะที่บ่งบอกความเป็นประเภทนั้นๆ ชัดที่สุด ทฤษฎีนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานเรื่องความคล้ายคลึงกันของสมาชิกในครอบครัว (family resemblances) ที่เสนอโดยวิตเกินสไตน์ Wittgenstein (王寅, 2010:100) นักปรัชญาชาวตะวันตก ซึ่งเชื่อว่าสมาชิกทุกคนในครอบครัวต่างมีจุดที่คล้ายคลึงกัน แต่อยู่ในระดับที่ไม่เท่ากัน เช่น ลูกชายอาจมีหน้าตาบางส่วนเหมือนพ่อแม่ บางส่วนเหมือนปู่ เป็นต้น แต่ด้วยความคล้ายคลึงที่มีนั้นจึงรู้ได้ว่าเป็นสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน ในกระบวนการจัดประเภทของคำนามนั้นจะมีปัจจัยสำคัญเข้ามาเกี่ยวข้อง คือ อุปลักษณ์ และนามนัย โดยจะอธิบายเป็นลำดับต่อไป

อุปลักษณ์ (metaphor) เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ ซึ่งมีผลต่อการจัดประเภท ลาคอฟ และจอห์นสัน (Lakoff and Johnson,

2003:3) นักภาษาศาสตร์ผู้เสนอแนวทางการศึกษาอุปลักษณ์ใน
ภาษาศาสตร์ปริชาน อธิบายว่า อุปลักษณ์ไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือที่
ช่วยสร้างความงามในภาษาเท่านั้น แต่เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับ
ระบบปริชานของมนุษย์ อุปลักษณ์เป็นการหยิบยกสิ่งหนึ่งมาเปรียบกับ
อีกสิ่งหนึ่ง ช่วยสื่อความหมายสิ่งที่เป็นนามธรรมให้มีความชัดเจนมาก
ยิ่งขึ้น โดยการหยิบยกสิ่งนั้นไปเปรียบกับสิ่งที่เป็นรูปธรรมมากกว่า
จากบทความของ เจิง ฉวนลู่ (曾传禄, 2006:120) เรื่อง 汉语量
词语义的认知阐释 Hànyǔ liàngcí yǔyì de rènzhī chànshì
(การอธิบายความหมายของคำลักษณนามจีนตามแนวปริชาน) กล่าวถึง
อุปลักษณ์ไว้โดยยกคำอธิบายของ Lakoff และ Johnson ที่อธิบายว่า
อุปลักษณ์เป็นกระบวนการเชื่อมโยงมโนทัศน์สองวง คือวงมโนทัศน์ต้น
เค้า (source domain) กับ วงมโนทัศน์เป้าหมาย (target domain) วง
มโนทัศน์ต้นเค้าเป็นสิ่งที่มนุษย์เราค้นเคย และมีความเป็นรูปธรรม
มากกว่า วงมโนทัศน์เป้าหมายมีความเป็นนามธรรมและซับซ้อน มนุษย์
เราเริ่มเรียนรู้สิ่งที่เป็นนามธรรมได้ ผ่านสิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือสิ่งที่เรา
คุ้นเคยก่อน ลาคอฟ และจอห์นสัน (Lakoff and Johnson, 2003: 4)
ยกตัวอย่างอุปลักษณ์ไว้ดังนี้

ARGUMENT IS WAR

(การโต้แย้งคือสงคราม)

Your claims are *indefensible*.

(คำกล่าวอ้างของคุณไม่สามารถโต้แย้งได้)

He *attacked* every *weak point* in my argument.

(เขาโจมตีทุกจุดอ่อนในการโต้แย้งของฉัน)

His criticisms were *right on target*.

(การวิจารณ์ของเขานั้นตรงเป้า)

I demolished his argument.

(ฉันทำลายข้อโต้แย้งของเขา)

จากตัวอย่าง มนุษย์ทำความเข้าใจวาทศิลป์ “การโต้แย้ง” โดยอาศัยความเข้าใจจากวาทศิลป์ “สงคราม” ซึ่งเห็นได้จากการเลือกใช้คำที่สื่อความหมายของสงครามมาพูดถึงเรื่องการโต้แย้ง เช่น ไม่สามารถโต้แย้งได้ (indefensible) โจมตี (attack) จุดอ่อน (weak point) ตรงเป้า (right on target) โคนทำลาย (demolish) ทั้งนี้ นอกจากกระบวนการอุปลักษณ์แล้ว ปัจจัยสำคัญอีกอย่างหนึ่งในกระบวนการจัดประเภท คือ กระบวนการนามนัย โดยมีสาระสำคัญดังนี้

นามนัย (Metonymy) โดยทั่วไปแล้วนามนัยมักถูกมองว่าเป็นเครื่องมือที่ช่วยสร้างความงดงามทางภาษาให้กับงานประพันธ์ต่างๆ แต่ในทางภาษาศาสตร์ปริชาน นามนัยเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นปกติอยู่แล้วเช่นเดียวกันกับกระบวนการอุปลักษณ์ นามนัยมีหน้าที่หลักคือการอ้างอิง โดยการใช้อย่างหนึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการตีความหมายไปยังอีกสิ่งหนึ่ง เป็นการเชื่อมโยงส่วนสองส่วนที่อยู่ในแวดวงวาทศิลป์เดียวกัน การที่สิ่งหนึ่งถูกนำมาใช้เพื่อกล่าวถึงอีกสิ่งหนึ่ง เพราะภายในวาทศิลป์หนึ่งย่อมประกอบด้วยสิ่งต่างๆ มากมายที่มาเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิด การกล่าวถึงสิ่งหนึ่งจึงนำไปสู่ความเข้าใจอีกสิ่งหนึ่งที่เกี่ยวข้องกันได้ (Lakoff and Jonson, 2003: 35) เช่นเดียวกับอุปลักษณ์ นามนัยประกอบด้วย วงมโนทัศน์ต้นเค้า (source domain) จะมีลักษณะที่เด่นชัดกว่าวงมโนทัศน์เป้าหมาย (target domain) สำหรับงานวิจัยนี้ เกี่ยวข้องกับคำลักษณนามรวมหมู่ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งคำลักษณนาม ผู้วิจัยจึงจะยกตัวอย่างการเลือกใช้คำลักษณนาม ซึ่งมีกระบวนการนามนัยเข้ามาเกี่ยวข้อง จากบทความ

ของ เจิง ฉวนลู่ (曾传禄, 2006:120) เรื่อง การอธิบายความหมายของคำลักษณนามจีนตามแนวปริชาน ว่า คำนาม 线 xiàn (เชือก ด้าย) 鱼 yú (ปลา) 裤子 kùzi (กางเกง) มีลักษณะที่เด่นชัดคือ เป็นสิ่งที่มีรูปทรงยาว (细长 xìcháng) จึงเลือกใช้คำว่า 条 tiáo ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายบอกลักษณะ ยาว มาเป็นคำลักษณนามของคำนามทั้งสามคำ ทั้งนี้ นอกจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องในกระบวนการจัดประเภทที่อธิบายข้างต้นแล้ว วิธีการอีกอย่างหนึ่งที่เป็นองค์ประกอบในการวิจัยคือการวิเคราะห์อรรถลักษณะ ซึ่งจะอธิบายเป็นลำดับต่อไป

การวิเคราะห์อรรถลักษณะ (componential analysis) เป็นวิธีในการวิเคราะห์ความหมายของคำ ซึ่งเกิดจากการที่นักภาษาศาสตร์มีความเห็นว่า ความหมายของคำคำหนึ่งไม่สามารถเกิดขึ้นได้โดยอิสระ แต่เกิดจากความสัมพันธ์กับความหมายของคำอื่นๆ ที่อยู่บริบทเดียวกัน การวิเคราะห์อรรถลักษณะมีแนวคิดพื้นฐานว่าความหมายของคำสามารถแยกออกเป็นความหมายย่อยๆ ได้ และความหมายย่อยต่างๆ นั้น ประกอบกันขึ้นเป็นความหมายของคำคำหนึ่ง (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะศิลปศาสตร์, 2554: 175-179) ลู่ เจี้ยนหมิง (陆俭明, 2013: 109-110) ยกตัวอย่างการวิเคราะห์อรรถลักษณะ ดังนี้

พี่ชาย [+สายตรง, +เพศชาย, -เพศหญิง, +รุ่นพี่, -รุ่นน้อง, +อายุมาก, -อายุน้อย]

ดื่ม [+การกระทำ +กรรมเป็นของเหลว -กรรมเป็นของแข็ง +ใช้ภาชนะ +ทำให้สิ่งนั้นหายไป, ...]

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการวิเคราะห์ความหมายย่อยต่างๆ ที่ประกอบกันเป็นความหมายของคำคำหนึ่งขึ้นมา สำหรับการวิจัยนี้จะใช้การวิเคราะห์อรรถลักษณะในการวิเคราะห์ความหมายของคำ

ลักษณะนามรวมหมู่ เพื่อเป็นองค์ประกอบในการหาคำนามพื้นฐาน หรือสมาชิกต้นแบบของคำลักษณะนามรวมหมู่ต่อไป

3. ความหมายของคำลักษณะนามและคำลักษณะนามรวมหมู่

คำลักษณะนามเป็นคำประเภทหนึ่งที่มีใช้ทั้งในภาษาจีนและภาษาไทย มีผู้ให้คำนิยามคำลักษณะนามไว้หลากหลาย ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1048) ให้ความหมายไว้ว่า คำลักษณะนาม คือ “คำนามที่แสดง ลักษณะของสิ่งต่างๆ” สำหรับกำชัย ทองหล่อ (2554: 197) กล่าวว่า คำลักษณะนาม คือ “คำนามที่ทำหน้าที่ประกอบนามอื่น เพื่อแสดงรูป ลักษณะ ขนาดหรือประมาณของนามนั้นให้ชัดเจนยิ่งขึ้น” นอกจากนี้ นววรรณ พันธุเมธา (2553: 37) ได้ให้ความหมายของคำลักษณะนาม ไว้เช่นกัน โดยเรียกคำลักษณะนามว่า คำแยกประเภท นววรรณ อธิบายว่า “คำแยกประเภท คือ คำที่จำแนกคำนามหรือคำกริยา ออกเป็นกลุ่มเป็นพวก คำแยกประเภทจะช่วยบอกลักษณะ หรือ คุณสมบัติของคำนามหรือคำกริยาที่อยู่ข้างหน้า” จากคำนิยามของคำ ลักษณะนามที่กล่าวมา สรุปได้ว่าคำลักษณะนามเป็นคำนามที่ใช้บอก ลักษณะของสิ่งต่างๆ เพื่อให้เห็นภาพของคำนามนั้นชัดเจนขึ้น ข้างต้นเป็นความหมายของคำลักษณะนามในภาพรวม สำหรับคำ ลักษณะนามรวมหมู่ซึ่งเป็นประเภทย่อยของคำลักษณะนาม ก็มีผู้อธิบาย ความหมายไว้เช่นกัน ดังนี้

จง ไฉ่วยฺหวิน (宗守云, 2010:20) นักวิชาการชาวจีนที่ ศึกษาเกี่ยวกับคำลักษณะนามรวมหมู่ในภาษาจีนกลางได้อธิบายว่า คำ ลักษณะนามรวมหมู่ คือ คำลักษณะนามที่ใช้ร่วมกับคำนามซึ่งเกิดจาก การนำสิ่งของประเภทเดียวกันจำนวนสองชิ้น หรือสองชิ้นขึ้นไปมาอยู่

รวมกันและเรียกเป็นภาพรวม ตรงข้ามกับคำลักษณนามเดี่ยว ส่วน
หลิว เยว่หว่า (刘月华, 1983: 82) กล่าวว่า คำลักษณนามรวมหมู่
เป็นคำที่ใช้กับการรวมกลุ่มของสิ่งของตั้งแต่สองชิ้นขึ้นไป กล่าวโดย
สรุป คำลักษณนามรวมหมู่เป็นคำบอกลักษณะของคำนามที่อยู่
รวมกันจำนวนสองหรือสองชิ้นขึ้นไป

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำลักษณนามและคำลักษณนามรวมหมู่ ในภาษาจีนกลางและภาษาไทย

4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำลักษณนามรวมหมู่ภาษาจีน

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคำลักษณนามรวมหมู่ในภาษาจีน
กลางนั้นมีให้เห็นอยู่บ้าง ในที่นี้จะกล่าวถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำ
ลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ พอสังเขป ดังนี้

จง โฉวยุหวิน (宗守云, 2010) ศึกษาคำลักษณนามรวมหมู่
ตามแนวทางภาษาศาสตร์ปริชาน งานวิจัยของเขามีการศึกษาอย่าง
เป็นระบบ โดยมีการให้นิยาม การแบ่งประเภทคำลักษณนามรวมหมู่
รูปแบบการใช้คำลักษณนามรวมหมู่ การเปรียบเทียบคำลักษณนาม
รวมหมู่ที่มีความหมายใกล้เคียงกัน และการศึกษาการใช้คำลักษณ
นามรวมหมู่ด้วยทฤษฎีต้นแบบ ให้ทราบว่าคำลักษณนามรวมหมู่นั้น
สามารถใช้ร่วมกับคำนามประเภทใดได้บ้าง โดยยกตัวอย่างคำลักษณ
นามรวมหมู่ 6 คำ คือ คำว่า “副” fù (คู่ ชุด) “串” chuàn (พวง)
“堆” duī (กอง) “把” bǎ (กำ) “包” bāo (ห่อ) และ “束” shù (ช่อ)

เฉียว ฟางฟาง และ เหมีเยว จิน (乔芳芳、苗瑾, 2015:
132) ศึกษาวิเคราะห์พัฒนาการการเปลี่ยนแปลงของคำลักษณนามรวม
หมู่ “把” bǎ หลี่ ชิวหยาง และ เฉิน เฉิน (李秋杨、陈晨, 2010)
ศึกษาคำลักษณนาม “把” bǎ ตามแนวทางปริชาน โดยกล่าวถึง

ขอบเขตของการใช้คำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ กับคำนามต่างๆ รวมทั้งกล่าวถึงพัฒนาการการเปลี่ยนแปลงของคำลักษณนาม “把” bǎ ว่า คำลักษณนาม “把” bǎ สามารถเป็นได้ทั้งคำลักษณนามที่ใช้กับคำนาม คำลักษณนามที่ใช้กับคำกริยา ส่วนหลี่ หย่งหง (李永红, 2015: 26-27) ศึกษาเกี่ยวกับการสอนคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ สรุปความว่าในการสอนนั้นจะเริ่มสอนจากความหมายที่เข้าใจง่ายก่อน โดยเริ่มจากการสอนคำลักษณนาม “把” bǎ ตามความหมายที่เป็นลักษณนามเดี่ยวก่อน จึงค่อยสอนคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ตามความหมายที่เป็นลักษณนามรวมหมู่ ยกคำนามที่ใช้ร่วมกับคำลักษณนามนั้นมาประกอบการอธิบาย เพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้น จากข้อมูลงานวิจัยข้างต้น งานวิจัยของ จง โฉ่ว ยฺหวิน (宗守云, 2010) มีเนื้อหาครอบคลุมรอบด้านมากที่สุด ทำให้รู้ข้อมูลเกี่ยวกับคำลักษณนามรวมหมู่ในหลายๆ ด้าน ไม่ได้เจาะจงศึกษาเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งหรือคำใดคำหนึ่งเท่านั้น

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำลักษณนามในภาษาไทย

จากการค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำลักษณนามในภาษาไทย พบงานวิจัยที่ศึกษาเฉพาะคำลักษณนามคำใดคำหนึ่งในภาษา และงานวิจัยเชิงเปรียบเทียบกับภาษาอื่น สรุปได้ดังนี้

เมธาวี ยุทธพงษ์ธาดา (2555) ศึกษาเรื่องการขยายหน้าที่และความหมายของคำว่า “ตัว” ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึง พ.ศ. 2551 สรุปได้ว่า ในสมัยสุโขทัย คำว่า “ตัว” สามารถทำหน้าที่เป็นคำนามเดี่ยว เป็นส่วนประกอบหน้าของคำประสม เป็นคำลักษณนาม และเป็นคำเน้นความหมาย ส่วนในสมัยอยุธยา จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2551) นอกจากจะทำหน้าที่ 4 ประการที่กล่าวไปแล้ว ยังทำหน้าที่เป็นคำสรรพนามด้วย สำหรับการขยายความหมายของคำว่า “ตัว” เริ่ม

จากความหมายพื้นฐานที่หมายถึงร่างกาย แล้วจึงขยายความหมาย
จากรูปร่างเป็นนามธรรมมากขึ้น มีการขยายความหมายจากที่
หมายถึงร่างกายของมนุษย์และสัตว์ มาสื่อความหมายถึงสิ่งของด้วย
มีการนำคำว่า“ตัว” มาใช้เป็นส่วนประกอบของคำประสม ทั้งนำหน้า
ชื่อสัตว์ และคำประสมที่สื่อความหมายถึงคน เช่น ตัวละคร ตัวตลก
เป็นต้น ทั้งยังใช้เป็นคำลักษณนาม คำสรรพนาม และคำเน้น
ความหมาย ทั้งนี้ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการขยายความหมายของคำว่า
“ตัว” ในช่วงสมัยต่างๆ นั้น ประกอบด้วย กระบวนการอุปลักษณ
นามนัย การขยายความหมายจากต้นแบบ และการใช้แนวเทียบ

สุนทรี ชัยสถาผล (2543) ศึกษาเปรียบเทียบคำลักษณนาม
ในภาษาจีนกลางกับภาษาไทย สรุปได้ว่า คำลักษณนามในภาษาจีน
กลางสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ คำลักษณนามที่ใช้กับ
คำนาม และคำลักษณนามที่ใช้กับคำกริยา คำลักษณนามในภาษาจีน
กลางมักใช้ร่วมกับคำบอกจำนวน แต่ไม่ใช่ลักษณนามทุกคำจะ
สามารถใช้กับคำบอกจำนวนทั้งหมดได้ คำลักษณนามบางคำสามารถ
ใช้ได้กับคำบอกจำนวนบางคำเท่านั้น ทั้งนี้ตำแหน่งของคำลักษณนาม
ของทั้งสองภาษาก็มีความแตกต่างกัน โครงสร้างพื้นฐานในภาษาจีน
กลางคำลักษณนามจะอยู่ระหว่างคำบอกจำนวนกับคำนาม ส่วนใน
ภาษาไทยคำลักษณนามจะอยู่ตามหลังคำนามและคำบอกจำนวน
สำหรับประเภทของคำลักษณนามนั้น พบว่าคำลักษณนามบาง
ประเภทพบในทั้งสองภาษา บางประเภทพบเฉพาะในภาษาจีนกลาง
และบางประเภทไม่พบในภาษาจีนกลางแต่พบในภาษาไทย

5. คำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ในภาษาจีนกลาง

《辞海》Cí Hǎi (辞海编辑委员会, 1986: 678) และ《现代汉语词典》Xiàndài Hànyǔ Cídiǎn (中国社会科学院语言研究所词典编辑室, 2010: 20) ระบุว่า “把” bǎ หมายถึง จับ กำไว้ เป็นคำกริยา โดยใน《现代汉语词典》Xiàndài Hànyǔ Cídiǎn (中国社会科学院语言研究所词典编辑室, 2010: 20) อธิบายว่า คำลักษณนาม “把” bǎ มีวิธีการใช้ดังนี้ 1) ใช้กับเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่มีที่จับ 2) ปริมาณหรือจำนวนที่กำมือหนึ่งสามารถหยิบไว้ได้ 3) ใช้กับสิ่งที่เป็นนามธรรมบางอย่าง 4) ใช้กับการกระทำที่ใช้มือสำหรับ《现代汉语量词用法词典》Xiàndài Hànyǔ Liàngcí Yòngfǎ Cídiǎn (郭先珍, 2002: 2-3) ระบุว่า คำลักษณนาม “把” bǎ สามารถเป็นได้ทั้งคำลักษณนามที่ใช้กับคำนาม และคำลักษณนามที่ใช้กับคำกริยา คำลักษณนามรวมหมู่จัดอยู่ในประเภทคำลักษณนามที่ใช้กับคำนาม มีลักษณะการใช้ดังนี้ 1) ใช้กับเครื่องมือ อุปกรณ์ที่มีที่จับ 2) ใช้กับสิ่งที่สามารถใช้มือหยิบขึ้นมาได้ (สิ่งที่เป็นผง เป็นเมล็ด) 3) ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะเรียวยาว สามารถใช้มือหยิบจับได้ เช่น ดอกไม้ ต้นหอม เป็นต้น 4) ใช้กับสิ่งที่เป็นนามธรรมบางอย่าง 5) ใช้ร่วมกับเลขลำดับ บอกระดับตำแหน่ง จากความหมายของคำลักษณนาม “把” bǎ (กำ) สามารถเขียนอรรถลักษณะของคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ (กำ) ได้ดังนี้ [+จำนวนมาก] [+ใช้มือหยิบ]

5.1 ขอบเขตของคำนามที่ใช้กับคำลักษณนามรวมหมู่ “把” ในภาษาจีนกลาง

5.1.1 สมาชิกต้นแบบของคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ

คำลักษณนาม “把” bǎ พัฒนาจากคำกริยา “把” bǎ ที่มีความหมายว่า ถือไว้ จับไว้ โดย “把” เป็นได้ทั้งคำลักษณนามเดี่ยว และคำลักษณนามรวมหมู่ จากข้อมูลพัฒนาการของ “把” bǎ ในอดีตนั้น เริ่มต้นจากการใช้เป็นคำลักษณนามรวมหมู่ก่อน (李秋杨、陈晨, 2015:135; 宗守云, 2010:247) ความหมายของคำลักษณนาม “把” bǎ ก็เกี่ยวข้องกับการใช้มือจับ ตามความหมายพื้นฐานที่มาจากคำกริยานั้น คำลักษณนาม “把” bǎ มีความหมายว่า ปริมาณที่กำมือหนึ่งหยิบขึ้นมาได้ เมื่อพิจารณาความหมาย ประกอบกับตัวอย่างการใช้คำในคลังข้อมูลภาษาของมหาวิทยาลัยปักกิ่ง จากตัวอย่างคำนามที่ใช้กับคำลักษณนามรวมหมู่ “把” ที่รวบรวมได้จำนวน 200 ตัวอย่าง พบว่าคำนามที่ใช้กับคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ(กำ) ซึ่งสอดคล้องกับความหมายดังกล่าว จำนวน 145 ตัวอย่าง คิดเป็นประมาณ 72% ของทั้งหมด เช่นคำดังต่อไปนี้

1) 一把米 yī bǎ mǐ (ข้าวสาร 1 กำ) 一把豆子 yī bǎ dòuzi (ถั่ว 1 กำ) 一把盐 yī bǎ yán (เกลือ 1 กำ) 一把土 yī bǎ tǔ (ดิน 1 กำ)

2) 一把葱 yī bǎ cōng (ต้นหอม 1 กำ) 一把韭菜 yī bǎ jiǔcài (ผักกุยช่าย 1 กำ) 一把草 yī bǎ cǎo (หญ้า 1 กำ) 一把鲜花 (ดอกไม้สด 1 กำ)

สมาชิกต้นแบบของประเภทจะมีคุณสมบัติ คือ เป็นสิ่งที่มีลักษณะของประเภทนั้นอย่างชัดเจน ครบถ้วนมากที่สุด เป็นสิ่งที่เข้ามาในความคิดเป็นลำดับต้นๆ เมื่อกล่าวถึงประเภทนั้นๆ (宗守云, 2014:124) จากตัวอย่างข้างต้น ตัวอย่างที่ (1) และ (2) เป็นสิ่งที่กำมือหนึ่งสามารถหยิบขึ้นมาได้ โดยตัวอย่างที่ (1) เป็นสิ่งที่มีขนาดเล็ก

อาจเป็นสิ่งที่เป๋นผงละเอียด หรือเป๋นเมล็ด สามารถกำขึ้นมำได้ บรรจุได้ในกำมือหนึ่ง โดยมือเป๋นเหมือนภำชนะที่ร่องรับสิ่งเหล่านั้ไว้ ตัวอย่างที่ (2) เป๋นสิ่งที่มีลักษณะเรียวยาว สามารถหยิบมำไว้ในกำมือได้เช่นกัน เมื่อกำขึ้นมำแล้วสิ่งนั้นจะไม่ได้อยู่ในกำมือแบบกำได้มิดหรือกำสิ่งนั้นได้ทั้งหมดเช่นตัวอย่างที่ (1) แต่จะใช้มือกำสิ่งนั้นไว้โดยล้อมรอบเป๋นวงกลม คำนามเหล่านั้สอดคล้องกับควำมหมำยของคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ จัดเป๋นคำนามพื้นฐานหรือสมำชิกต้นแบบของคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ (กำ) โดยปกติเมื่อหยิบของเขำมำอยู่ในมือแล้วมักจะมำรู้จำนวนที่แน่นอน แต่ในบางบริบท คำนามบางคำก็สามารถแสดงจำนวนที่แน่นอนได้ จง โฉ่วยฺหวิน (宗守云, 2010) กล่าวถึงประเด็นนี้ไว้ในงำนวิจัยของเขำว่ำ คำนามบางคำ เช่น 一把筷子 yī bǎ kuàizi (ตะเกียบ 1 กำ) มีจำนวน 8-12 คู่

5.1.2 การขยายขอบเขตจากสิ่งที่เป็นของแข็งมาสู่สิ่งที่เป็นของเหลว

นอกจากสิ่งที่สามารถหยิบมำไว้ในมือได้ ซึ่งเป็นคำนามพื้นฐานที่ใช้กับคำลักษณนามรวมหมู่ คำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ เนื่องจากเป๋นสิ่งที่สอดคล้องตามควำมหมำยของคำที่อธิบายไว้ในตอนต้น คำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ สามารถใช้กับคำนามที่เป็นของเหลวได้เช่นกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

3) 他这样一冷静，发觉了自己由于紧张而紧握的双手，出了两把冷汗。

Tā zhèyàng yī lěngjìng, fājuéle zìjǐ yóuyú jīnzhāng ér jīnwò de shuāngshǒu, chūle liǎng bǎ lěng hàn.

พอเขำนิ่งลง จึงพบว่าตัวเองกำมือทั้งสองแน่น เพราะควำมตื่นเต้น เหงื่อออกเต็มมือไปหมด

4) 南沙湿度高，空气一捏一把水。

Nánshā shīdù gāo, kōngqì yī niē yī bǎ shuǐ.

หนานซามีความชื้นสูง เมื่อสัมผัสในอากาศจะมีน้ำ
เต็มมือไปหมด

5) 她一把鼻涕一把泪地向我诉说所受的冤屈。

Tā yī bǎ bítì yī bǎ lèi de xiàng wǒ sùshuō
suǒ shòu de yuānqū.

เขาเล่าเรื่องอัดอัดใจ เรื่องไม่เป็นธรรมที่ต้องแบกรับ
ให้ฉันฟังด้วยน้ำตานองหน้า

คำนามเหล่านี้สามารถใช้กับคำลักษณนามรวมหมู่
“把” bǎ ได้ อาจไม่ใช่ด้วยการใช้มือจับ หรือกำไว้ แต่ใช้มือเพื่อทำ
ความสะอาด เช็ดสิ่งเหล่านั้นให้หมดไป ซึ่งถือเป็นกระบวนการ
เชื่อมโยงแบบนามนัย ทั้งนี้การขยายขอบเขตจากคำนามที่เป็นสมาชิก
ต้นแบบ คือ สิ่งที่สามารถหยิบกำไว้ได้ในกำมือหนึ่งมาสู่สิ่งที่เป็น
ของเหลวนั้น เนื่องจากคำนามที่อยู่ในกลุ่มสมาชิกต้นแบบนี้ง่ายต่อ
การหยิบจับขึ้นมาไว้ในมือมากกว่า ตามระบบความคิดของคนเรา มัก
นึกถึงที่มองเห็นได้ ใกล้ตัวมากกว่าก่อน อนึ่งการเริ่มขยายขอบเขต
จากของแข็ง หรือสิ่งที่หยิบจับง่าย มาสู่ของเหลว ซึ่งไม่มีความคงตัว
สามารถเคลื่อนที่ หรือไหลไปตามจุดต่างๆ นับเป็นหลักการขยาย
ขอบเขตของประเภทแบบโน้มเอียง (范畴扩展的相对途径 fànchóu
kuòzhǎn de xiāngduì tújīng) กล่าวคือ ประเภทจะเริ่มขยาย
ขอบเขตจากสิ่งที่จับต้องได้ มีความคงตัว ไปสู่ของเหลวหรือสิ่งที่
เคลื่อนที่ได้ โดยเฉพาะคำลักษณนามรวมหมู่ มักจะเป็นการขยาย
ขอบเขตลักษณะนี้ เนื่องจากของแข็งหรือสิ่งที่มีความคงตัวนั้นง่ายต่อ
การจับมารวมตัวกันมากกว่าของเหลว (宗守云, 2011:109-116)

5.1.3 การขยายขอบเขตจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมมาสู่สิ่งที่เป็นนามธรรม

นอกจากสิ่งที่เป็นรูปธรรม จำต้องได้อย่างสิ่งที่เป็นสมาชิกต้นแบบและของเหลวแล้ว คำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ยังสามารถใช้กับสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ ซึ่งการขยายขอบเขตจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมมายังสิ่งที่เป็นนามธรรม เป็นกระบวนการที่เป็นไปตามระบบปริชานของมนุษย์ โดยมนุษย์จะเริ่มเรียนรู้จักสิ่งต่างๆ ที่อยู่ใกล้ตัว และเห็นเป็นปกติในชีวิตประจำวันก่อน แล้วจึงค่อยมองไปยังสิ่งไกลตัว หรือสิ่งที่เป็นนามธรรมในภายหลัง (王寅, 2010:136-139) ซึ่งการขยายขอบเขตจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมมายังสิ่งที่เป็นนามธรรมนั้น เป็นกระบวนการโดยทั่วไปของคำลักษณนามอยู่แล้ว จากความเห็นของ จง โฉ่วยฺหวิน (宗守云, 2011:112) มองว่า สำหรับคำลักษณนามแล้ว ไม่มีคำลักษณนามใดที่ใช้กับคำนามที่เป็นนามธรรมโดยเฉพาะ ต้องอาศัยคำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งที่เป็นรูปธรรมมาช่วย แต่จะเลือกใช้คำลักษณนามใด ก็ต้องดูคุณสมบัติหรือลักษณะของคำนามที่เป็นนามธรรมนั้นๆ ว่ามีความใกล้เคียง หรือสามารถเชื่อมโยงเข้ากับคำนามรูปธรรมคำใดได้ โดยเขายกตัวอย่างคำนาม “系统” xìtǒng (ระบบ) เป็นสิ่งที่มีกระบวนการ มีลำดับขั้นตอน มีความใกล้เคียงกับคำลักษณนาม “套” tàò (ชุด) ฉะนั้น “系统” xìtǒng (ระบบ) เข้าประเภทเดียวกันกับ “沙发” shāfā (โซฟา) “衣服” yīfu (เสื้อผ้า) จึงใช้คำลักษณนามคำเดียวกันได้ ทำนองเดียวกัน คำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ นอกจากใช้กับสิ่งที่เป็นรูปธรรมได้แล้ว ยังสามารถใช้กับคำนามที่เป็นนามธรรมได้ด้วย คำนามที่เป็นนามธรรมที่สามารถใช้กับคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ได้ คือ อายุ และแรงกำลัง ดังตัวอย่างประโยคต่อไปนี้

6) 我觉得自己很福气，能活到这一把岁数。

Wǒ juéde zìjǐ hěn fúqì, néng huó dào zhè yī
bǎ suìshù.

ฉันรู้สึกส่วนตัวเองโชคดีมาก ที่มีชีวิตอยู่มาได้จนอายุ
ปุนนี้

7) 我的外婆一把年纪还要打扮得妖里妖气。

Wǒ de wàipó yī bǎ niánjì hái yào dǎbàn de
yāoli yāoqi.

คุณยายของฉันอายุมากแล้วยังอยากแต่งตัวแบบ
ยั่วชวน

岁数 suìshù และ 年纪 niánjì หมายถึงอายุ อายุเป็น
สิ่งที่มากขึ้นตามกาลเวลา ไม่ใช่สิ่งของที่จับต้องได้ นอกจากอายุแล้ว
ยังสามารถใช้กับเร็วแรง กำลัง ซึ่งจัดเป็นคำนามที่เป็นนามธรรมด้วย
ดังประโยคต่อไปนี้

8) 何老师鼓励女儿要再加一把力，闯过面试关。他
也向女儿表示会尽全力帮助她进行准备。

Hé lǎoshī gǔlì nǚér yào zài jiā yī bǎ lì,
chuǎngguò miànshì guān. Tā yě xiàng nǚ'ér biǎoshì huì
jìn quánlì bāngzhù tā jìnxíng zhǔnbèi.

อาจารย์เหอให้กำลังใจลูกสาวเพื่อให้สู้ต่ออีกหน่อย
สอบให้ผ่านด่านสัมภาษณ์ เขาเองก็แสดงออกต่อลูกสาวว่าจะช่วยเธอ
เตรียมตัวอย่างสุดกำลัง

9) 赵壮士高声道：“兄弟们，再加一把劲，我们就
有粮食了。”

Zhào Zhuàngshì gāoshēng dào: “Xiōngdìmen,
zài jiā yī bǎ jìn, wǒmen jiù yǒu liángshi le.”

จ้าว จ้วงฉือ พูดเสียงดังว่า “พี่น้องออกแรงกันอีก
หน่อย พวกเราก็จะมีอาหารกันแล้ว”

ทั้งนี้ อายุ และแรงกำลังเป็นคำนามที่แสดงความเป็นนามธรรมโดยตรง นอกจากนั้นยังมีคำนามที่เป็นรูปธรรม แต่สื่อความหมายเชิงนามธรรม ดังประโยคต่อไปนี้

10) 这老头儿老没正轻, 一把胡子了, 还喜欢在媳
妇们的胸前屁股上摸一把, 拧一下。

Zhè lǎotóur lǎo méi zhèngjīng, yī bǎ húzi
le, hái xǐhuan zài xífùmen de xiōngqián pìgǔ shàng mō yī
bǎ, níng yīxia.

ชายสูงอายุคนนี้นึกไม่รู้จักาลเทศะ อายุเยอะแล้วยัง
ชอบจับนิตบิบน้อยบนหน้าอกและก้นของภรรยาอยู่เลย

11) 他们不是我们啊, 我们是一把老骨头, 飞不动,
也没有钱, 只好死守在家门前。

Tāmen bùshì wǒmen a, wǒmen shì yī bǎ lǎo
gǔtou, fēi bùdòng, yě méiyǒu qián, zhǐhǎo sǐshǒu zài jiāmén
qián.

พวกเขาไม่ใช่พวกเรา นี่ พวกเราเป็นคนอายุมากแล้ว
ไปไหนมาไหนไม่ได้ เงินก็ไม่มี คงได้แต่ตายเฝ้าหน้าบ้าน

12) 李自成勒紧马头, 提高声音说: “要做一番英
雄事业, 就得有一把硬骨头, 不千辛万苦, 不怕千难万险, 不怕
摔跟头, 勇往直前, 百折不挠”。

Lǐ Zìchéng lēijǐn mǎtóu, tígāo shēngyīn
shuō: “yào zuò yī fān yīngxióng shìyè, jiù děi yǒu yī bǎ
yìng gǔtou, bù pà qiānxīnwànkǔ, bù pà qiānnánwànxiǎn, bù
pà shuāi gēn tóu, yǒng wǎng zhí qián, bǎi zhé bù náo.”

หลี่ จื้อเฉิง ผูกบังเหียนที่หัวม้าแน่น พูดขึ้นด้วย
เสียงดังว่า: “คิดจะทำการใหญ่ ต้องมีความอดทน ไม่กลัวความทุกข์
ยากลำบาก ไม่กลัวภัยอันตรายใดๆ ไม่กลัวความล้มเหลว ก้าวไปด้วย
ความกล้าหาญ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค”

คำว่า 胡子 húzi (หนวด) เป็นการสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ กล่าวคือ คนที่มีอายุมากแล้วมักจะมีหนวดขึ้น หนวดซึ่งเป็นสิ่งที่ป็นรูปธรรม และ 老骨头 lǎo gǔtou สื่อความถึงผู้ที่สูงวัยอายุเป็นสิ่งที่ป็นนามธรรม แสดงให้รู้ถึงระยะเวลาที่มีชีวิตอยู่ คำว่า 硬骨头 yìng gǔtou หากแปลความตามตัวอักษรคือ กระดูกแข็ง แต่ในบริบทนี้ หมายถึง ความอดทน ซึ่งมีความหมายในเชิงนามธรรม การที่ 胡子 húzi (หนวด) 硬骨头 yìng gǔtou (กระดูกแข็ง) สามารถใช้กับคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ได้ เป็นกระบวนการเชื่อมโยงแบบนามนัย กล่าวคือ ใช้หนวด กระดูก สื่อความถึงผู้ที่มีอายุมากหรือผู้ที่มีความอดทนต่อความยากลำบาก เกี่ยวข้องกันในด้านที่แสดงจำนวนมาก ตามความหมายของลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ แต่มากในด้านระยะเวลาการใช้ชีวิต ประสบการณ์ที่พบเจอ ไม่ได้หยิบจับมาไว้ในมือได้เหมือนสิ่งของอื่นๆ ที่เป็นรูปธรรม

ทั้งนี้ จากการรวบรวมข้อมูล นอกจากในโครงสร้างทั่วไปของคำลักษณนามคือ “คำบอกจำนวน + คำลักษณนาม + คำนาม” แล้ว คำนามที่เป็นนามธรรมยังสามารถใช้กับคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ได้ เมื่อเปลี่ยนโครงสร้างประโยค โดยสลับตำแหน่งคำบอกจำนวนและคำลักษณนามรวมหมู่มาวางไว้หลังคำนาม ดังตัวอย่างประโยคต่อไปนี้

13) 没有想到，竟然有年轻的读者喜欢这个音乐盒，不过，我有些疑惑，要听音乐，网络上一大把啊，也没有必要到我博客听吧？

Méiyǒu xiǎngdào, jìngrán yǒu niánqīng de dúzhě xǐhuan zhè ge yīnyuè hé, bùguò, wǒ yǒu xiē yíhuò, yào tīng yīnyuè, wǎngluò shàng yī dà bǎ a, yě méiyǒu bìyào dào wǒ bóke tīng ba?

คิดไม่ถึงว่ามีผู้อ่านวัยรุ่นชอบกล่องดนตรีนี้ด้วย แต่ฉันสงสัยว่า ถ้าอยากฟังเพลงในอินเทอร์เน็ตก็มีตั้งเยอะนี้ ไม่จำเป็นต้องเข้าไปฟังในบล็อกของฉันก็ได้มั้ง

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่าคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ สามารถใช้กับคำนามที่เป็นนามธรรมได้ทั้งในโครงสร้างทั่วไป และในโครงสร้างที่มีการสลับตำแหน่งคำลักษณนาม ทั้งนี้ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งคือ จากการรวบรวมข้อมูล ไม่พบการใช้คำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ กับคำนามที่เป็นมนุษย์ เมื่ออยู่ในโครงสร้างทั่วไปของคำลักษณนาม คือ “คำบอกจำนวน + คำลักษณนาม + คำนาม” แต่เมื่อสลับตำแหน่งของคำลักษณนาม โดยวางไว้หลังคำนาม กล่าวคือ มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประโยคเล็กน้อย คำลักษณนาม “把” bǎ ก็สามารถใช้กับคำนามที่เป็นมนุษย์ได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

14) 她还年轻，又貌美，崇拜她魅力的人还是有一大把。

Tā hái niánqīng, yòu mào měi, chóngbài tā mèilì de rén hái shì yǒu yī dà bǎ.

เขาอายุน้อย แล้วยังหน้าตาสวยอีกด้วย คนที่ชื่นชมในเสน่ห์ของเขามีมากมายนัก

15) 他相好的女人有一把。

Tā xiānghǎo de nǚrén yǒu yī bǎ.

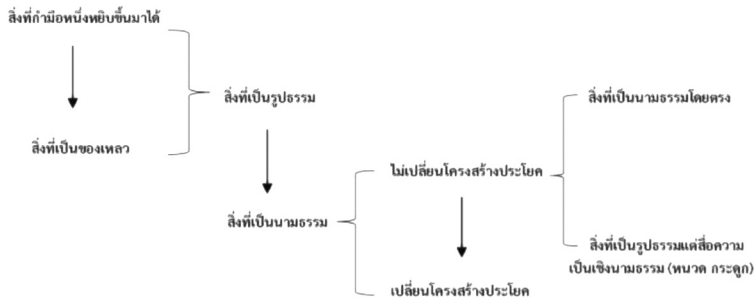
ผู้หญิงที่เขาสนิทสนมด้วยมีมากมาย

16) 据马云自己介绍，建立翻译社的想法是因为那个时候精通英语的人确实有限，但需要翻译的人又一大把。

Jù Mǎ Yún zìjǐ jièshào, jiànlì fānyìshè de xiāngfǎ shì yīnwèi nàge shíhòu jīngtōng yīngyǔ de rén quèshí yǒuxiàn, dàn xūyào fānyì de rén yòu yī dà bǎ.

ตามที่ หม่า ยฺหวิน แนะนำ ความคิดเรื่องก่อตั้ง
สมาคมการแปลนั้นเป็นเพราะตอนนั้นคนที่เชี่ยวชาญภาษาอังกฤษมี
จำกัด แต่คนที่ต้องการล่ามมีจำนวนมาก

ข้างต้นคือความหมายและการขยายขอบเขตการใช้คำ
ของคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ซึ่งสามารถสรุปแผนภาพการ
ขยายขอบเขตการใช้คำได้ดังรูป

5.2 เปรียบเทียบคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ใน ภาษาจีนกลางกับคำที่มีลักษณะเดียวกันในภาษาไทย

จากความหมายของคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ใน
ภาษาจีนกลาง ที่อธิบายไว้ในตอนต้นว่า หมายถึง จำนวนที่กำมือหนึ่ง
สามารถหยิบขึ้นมาได้ เมื่อพิจารณาดูคำในภาษาไทยแล้ว พบว่า คำ
ลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ในภาษาจีนกลาง มีความหมายตรงกับ
คำว่า “กำ” ในภาษาไทย ตามที่ระบุในพจนานุกรมฉบับ
ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 122) ว่า
“กำ” เป็นคำกริยา หมายถึง “งอนิ้วมือทั้ง ๔ ให้จดอุ้งมือ, เอานิ้วมือ
ทั้ง ๕ โอบรอบสิ่งใดสิ่งหนึ่ง, อาการที่นิ้วมือทั้ง ๕ รวบสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
ไว้” นอกจากเป็นคำกริยาแล้ว “กำ” ยังใช้เป็นคำลักษณนามได้ โดย
ใช้เรียกผักหรือหญ้าที่มัดไว้ เช่น ผักก่าหนึ่ง หญ้า ๒ กำ เมื่อพิจารณา

แล้วพบว่า คำนามที่ใช้กับคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ในภาษาจีนกลาง แล้วถอดความตรงกับคำว่า “กำ” ในภาษาไทย คือ สิ่งที่สามารถหยิบมาไว้ในมือได้ ทั้งสิ่งที่เป็นเมล็ด สิ่งที่เป็นผงละเอียด และสิ่งของที่มีลักษณะยาว ซึ่งคำนามเหล่านี้จัดเป็นคำนามพื้นฐาน หรือสมาชิกต้นแบบที่ใช้กับคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1) 他坐在椅子上，两手各抓一把糖果，姐姐站在一旁护着。

Tā zuò zài yǐzi shàng, liǎng shǒu gè zhuā yī bǎ tángguǒ, jiějie zhàn zài yī páng hùzhe.

เขานั่งบนเก้าอี้ มือแต่ละข้างถือลูกอมกำหนึ่ง พี่สาวยืนดูแลอยู่ข้างๆ

2) 他给六旺手里放了一把豆子。

Tā gěi Liùwàng shǒuli fàngle yī bǎ dòuzi.

เขาเอาถั่วกำหนึ่งในมือให้ลิ่ววัง

3) 养金鱼需要盐，在鱼缸的水中放入一把盐，可以使金鱼更活泼健康。

Yǎng jīnyú xūyào yán, zài jīnyú gāng de shuǐzhōng fàng rù yī bǎ yán, kěyǐ shǐ jīnyú gèng huópō jiànkāng.

เลี้ยงปลาทองต้องมีเกลือ ใส่เกลือกำหนึ่งลงในน้ำของอ่างปลาทอง สามารถทำให้ปลาทองตื่นตัวแข็งแรงขึ้นได้

4) 一位丈夫精心地选了两把鲜花后转身送给了身边的妻子。

Yī wèi zhàngfū jīngxīn xuǎnle liǎng bǎ xiānhuā hòu zhuǎn shēn sòng gěi shēnbiān de qīzi.

สามีท่านหนึ่งเลือกดอกไม้สด 2 กำอย่างตั้งใจแล้วหมุนตัวไปส่งให้ภรรยาที่อยู่ข้างๆ

ข้างต้นเป็นตัวอย่างประโยคคำลักษณนามรวมหมู่
“把” bǎ ในภาษาจีนกลางที่เทียบได้กับคำว่า “กำ” ในภาษาไทย
นอกจากคำว่า “กำ” แล้ว คำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ยัง
สามารถถอดความเป็นคำว่า “หวี” เมื่อใช้กับกล้วย ดังตัวอย่าง
ต่อไปนี้

5) 肖科平举着一把香蕉问小贩：“多少钱？”

Xiāo Kēpíng jǔzhe yī bǎ xiāngjiāo wèn
xiǎofàn: “duōshao qián?”

เซียว เคอผิง ยกกล้วยขึ้นมาหวีหนึ่งถามคนขายว่า
“ราคาเท่าไร”

นอกจากนี้คำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ยังสามารถ
ถอดความเป็นคำอื่นๆ ในภาษาไทย โดยเป็นคำที่แสดงความหมายว่ามี
จำนวนมาก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

6) 他这样一冷静，发觉了自己由于紧张而紧握的双
手，出了两把冷汗。

Tā zhèyàng yī lěngjìng, fājuéle zìjǐ yóuyú
jǐnzhāng ér jǐnwò de shuāngshǒu, chūle liǎng bǎ lěnghàn.

พอเขานิ่งลง จึงพบว่าตัวเองกำมือทั้งสองแน่นเพราะ
ความตื่นเต้น เหงื่อออกเต็มมือไปหมด

7) 南沙湿度高，空气一捏一把水。

Nánshā shīdù gāo, kōngqì yī niē yī bǎ shuǐ.

หนานซามีความชื้นสูง เมื่อสัมผัสในอากาศจะมีน้ำ
เต็มมือไปหมด

8) 她一把鼻涕一把泪地向我诉说所受的冤屈。

Tā yī bǎ bíti yī bǎ lèi de xiàng wǒ sùshuō
suǒ shòu de yuānqū.

หล่อนเล่าเรื่องฮึดอดใจ เรื่องไม่เป็นธรรมที่ต้องแบกรับให้ฉันทึ่งด้วยน้ำตานองหน้า

9) 我觉得自己很福气，能活到这一把岁数。

Wǒ juéde zìjǐ hěn fúqì, néng huó dào zhè yī bǎ suìshù.

ฉันรู้สึกตัวเองโชคดีมากที่มีชีวิตอยู่มาได้จนอายุปีนี้ ทั้งนี้ในบางบริบท คำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ในภาษาจีนกลางอาจไม่ต้องถอดความเป็นคำใดเลยในภาษาไทย เช่น เมื่อเป็นคำนามที่เกี่ยวข้องกับ แรง กำลัง กล่าวคือ ในภาษาจีน คำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ สามารถใช้กับ แรง กำลัง ได้ แต่ในภาษาไทยไม่มีการใช้คำลักษณนามกับคำดังกล่าว ดังนั้น เมื่อถอดความเป็นภาษาไทยจึงไม่ต้องถอดความใดๆ ดังตัวอย่างประโยคต่อไปนี้

10) 何老师鼓励女儿要再加一把力，闯过面试关。

他也向女儿表示会尽全力帮助她进行准备。

Hé lǎoshī gǔlì nǚér yào zài jiā yī bǎ lì, chuǎngguò miànshì guān. Tā yě xiàng nǚ'ér biǎoshì huì jìn quánlì bāngzhù tā jìn xíng zhǔnbèi.

อาจารย์เหอให้กำลังใจลูกสาวว่าให้สู้ต่ออีกหน่อย สอบให้ผ่านด่านสัมภาษณ์ เขาเองก็แสดงออกต่อลูกสาวว่าจะช่วยเธอเตรียมตัวอย่างสุดกำลัง

11) 赵壮士高声道：“兄弟们，再加一把劲，我们就有粮食了。”

Zhào Zhuàngshì gāoshēng dào: “xiōngdìmen, zài jiā yī bǎ jìn, wǒmen jiù yǒu liángshì le.”

จ้าว จ้วงฉือ พูดเสียงดังว่า “พี่น้องออกแรงกันอีกหน่อย แล้วพวกเราจะมีอาหารกัน”

ข้างต้นเป็นการเปรียบเทียบคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ในภาษาจีนกลางกับคำลักษณะเดียวกันในภาษาไทย จะเห็นว่าคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ในภาษาจีนกลาง สามารถเทียบได้กับคำในภาษาไทยหลายคำขึ้นอยู่กับบริบทภาษา

6. สรุป

คำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ในภาษาจีนกลาง สื่อความหมายถึงปริมาณที่กำมือหนึ่งสามารถหยิบขึ้นมาได้ มีสมาชิกต้นแบบหรือคำนามพื้นฐานที่ใช้กับคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ คือ สิ่งที่สามารถหยิบขึ้นมาได้ในกำมือหนึ่ง อาจเป็นสิ่งที่มีลักษณะเป็นเมล็ดหรือเป็นผงละเอียด เช่น ถั่ว น้ำตาล ดิน เป็นต้น รวมทั้งสิ่งที่มีลักษณะยาว เช่น ผัก ตะเกียบ หนวดเครา เป็นต้น นอกจากนี้ คำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ยังสามารถใช้กับสิ่งที่เป็ของเหลว เช่น เหงื่อ น้ำตา น้ำมูก และคำนามที่เป็นนามธรรม เช่น อายุ แรงกำลัง ได้อีกด้วย จะเห็นว่า คำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ เริ่มใช้กับคำนามที่เป็นรูปธรรม ก่อน แล้วจึงขยายขอบเขตการใช้มายังคำนามที่เป็นนามธรรม ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับคำที่มีลักษณะเดียวกันในภาษาไทย พบว่า คำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ในภาษาจีนกลาง มีความหมายตรงกับคำว่า “กำ” ซึ่งเป็นคำกริยาและเป็นลักษณนามในภาษาไทย นอกจากนี้ยังถอดความเป็นคำไทยคำอื่นได้ เช่น คำว่า เต็ม มาก ปูน และในบางบริบทไม่ได้ถอดความเป็นคำใดเลยในภาษาไทย คำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ ในภาษาจีนกลาง สามารถแทนได้ด้วยคำไทยหลายคำ โดยมักเป็นคำที่แสดงความหมายว่ามีปริมาณมาก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบททางภาษาด้วย

บรรณานุกรม

- กำชัย ทองหล่อ. (2554). **หลักภาษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 53. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- ทัศนีย์ เมฆถาวรวัฒนา. (2553, กรกฎาคม – ธันวาคม). ความสัมพันธ์ระหว่างภาษา ปรีชาชน และวัฒนธรรม. **วารสาร ศิลปศาสตร์**, 2 (2), หน้า 151-167.
- นววรรณ พันธุมธธา. (2553). **ไวยากรณ์ไทย**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. คณะศิลปศาสตร์, ภาควิชาภาษาศาสตร์. (2554). **ภาษาศาสตร์เบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เมธาวี ยุทธพงษ์ธาดา. (2555). **การขยายหน้าที่และความหมายของคำว่า “ตัว” ตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึง พ.ศ.2551**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุนทรี ชัยสถาผล. (2543). **การศึกษาเปรียบเทียบคำลักษณนามในภาษาจีนกลางกับภาษาไทย** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2549). **หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาจีนและภาษาฮินดี**. จาก http://www.royin.go.th/wp-content/uploads/2015/03/2475_3398.pdf

- วิโรจน์ อรุณมานะกุล. (2558). ทฤษฎีภาษาศาสตร์. จาก
<http://pioneer.chula.ac.th/~awirote/courses/lingtheo/lingtheo57.pdf>
- Hey, L. and Holloway, S. (2015). *Oxford Advanced Learner's Dictionary*. 9th ed. Oxford: Oxford University Press.
- Lakoff, G. and Johnson, M. (2003). *Metaphors We Live By*. London: The University of Chicago Press.
- 北京大学中国语言学研究中心
http://ccl.pku.edu.cn:8080/ccl_corpus/index.jsp?dir=xiandai สืบค้น 10 ตุลาคม 2558.
- 辞海编辑委员会. (1986). 《辞海(1979年版)》. 上海: 上海辞书出版社.
- 郭先珍. (2002). 《现代汉语量词用法词典》. 北京: 语文出版社.
- 李秋杨、陈晨. (2010). 汉语量词“把”的认知研究. 《长江学术(第二期)》. 131-164.
- 李永红. (2015). 浅谈名量词“把”的认知性教学 《时代文学(第九期: 下半月)》. 26-27.
- 刘月华. (1983). 《实用现代汉语语法》. 北京: 外语教学与研究出版社.
- 陆俭明 (2013). 《现代汉语语法研究教程》. 北京: 北京大学出版社.
- 乔芳芳, 苗瑾. (2015). 浅析集合量词“把”的发展演变. 科学中国人.
- 王寅. (2010). 《认知语言学》 上海: 上海外语教育出版社.
- 曾传祿. (2006). 汉语量词语义的认知阐释. 《语文学刊(第十二期)》. 120 -122.

- 宗守云. (2010). **集合量词的认知研究** 北京: 世界图书出版公司北京公司.
- 宗守云. (2011). 量词范畴化的途径和动因. **《上海师范大学学报(第三期)》**. 109-116
- 宗守云. (2014). 量词的范畴化功能及其等级序列. **《上海师范大学学报(第一期)》**. 120-128.
- 中国社会科学院语言研究所词典编辑室. (2010). **《现代汉语词典(第五版)》**. 北京: 商务印书馆.

A Comparative Study of Chinese Collective Classifiers and their Thai Equivalents: A Case Study of Chinese Collective Classifier “ba”(kam)

Pornsomsuang Satjaakkaramontri

ABSTRACT

Classifier is a word that accompanies the other noun to describe feature, size or amount of nouns. (Kamchai Thonglor, 2011: 197) Chinese and Thai both are the languages that have classifiers. It is good for learners to know and use classifiers correctly and appropriately for the nouns. This article aims to study Chinese collective classifier, “ba”, and its Thai equivalents. The theory that is used in this study is the Prototype Theory of categorization of cognitive linguistics. The result shows that Chinese collective classifier “ba” can be used with many kinds of nouns. 1) The noun that can be picked up, grabbed and held in one hand, 2) liquid substances, and 3) abstract nouns. In Thai, Chinese collective classifier “ba” is equivalent to “kam” when it is used with things that can be grabbed and held in one hand such as seeds, powder and things that have long feature. In addition, it can also be interpreted to another word that shows a great amount such as “pun”, “tem”, etc., which depends

on the context. Lastly, in some case, it does not give any meaning in Thai.

Keywords: *Chinese-Thai Comparative study, collective classifier “ba”, classifier “kam”, prototype theory*